

Vastaus Suvi Karhun ja 17 muun valtuutetun aloitteeseen Vantaalle toimenpideohjelma valosaasteen vähentämiseksi

VD/4102/00.02.00.03/2024

TeA/HW/VH/MT

Suvi Karhu ja 17 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuusto työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Me allekirjoittaneet valtuutetut olemme huolissamme valosaasteen määrästä Vantaalla.

Valosaaste on määritelmällisesti tarpeetonta, liian voimakasta, häiritsevää tai haitallista keinovaloa. Valosaasteen määrä on kasvanut runsaasti, ja sen arvioidaan kasvaneen jopa kuusi prosenttia vuodessa 2000-luvun puolella. On myös arvioitu, että maailmassa menee valosaasteen takia haaskuuseen miljardien eurojen arvosta energiaa vuosittain.

Valosaaste vaikuttaa sekä ihmisiin että eläimiin. Ihmisiin valosaaste vaikuttaa erityisesti melatoniinin tuotannon häiriintyessä. Valosaaste häiritsee myös useita eläimiä, esimerkiksi hyönteiskadon on arvioitu johtuvan osittain valosaasteesta. Oulun yliopisto on tehnyt kansainvälisen tutkimuksen, joka osoittaa, että himmeäkin keinovalo sotkee tiettyjen perhoslajien luonnollisen lisääntymiskykyä, ja vastaavia tutkimuksia on tehty aiemmin mm. kärpäsistä. Myös kiiltomadot kärsivät valosaasteesta. On arvioitu, että valosaaste sotkee myös lintujen muuttoa ja suunnistuskkyä. Erityisesti valosaaste vaikuttaa yöaktiivisiin lajiin, joita on maailman selkärangaisista lähes kolmannes ja selkärangattomista yli 60 %.

LED-valot ovat jopa pahentaneet ongelmaa suuren suosionsa vuoksi. Valosaastetta voi torjua tehokkaasti mm. hämäläkytkimien, liiketunnistimien ja ajastimien avulla. Nykyään myös erilaiset älyjärjestelmät ovat mahdollisia, jotka voivat mm. sumentaa tai kirkastaa valoa liikkujien mukaan. Tärkeää on myös valojen oikea kohdennus, jottei turhaa valoa siroa ympäristöön. Vantaan onkin syytä laatia toimenpideohjelma, miten valosaasteen määrää saadaan vähennettyä.”

Kaupunginvaltuusto 20.5.2024 § 23

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Liite:

- allekirjoitettu Suvi Karhun ja 17 muun valtuutetun aloite Vantaalle toimenpideohjelma valosaasteen vähentämiseksi

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Kaupunkiympäristön toimialan yhteisenä tavoitteena on terveellinen, turvallinen ja viihtyisä kaupunkiympäristö. Tavoitteeseen pääsemiseksi Vantaalla tehdään jatkuvaa kehitystyötä kaupunkitilan valaistuksen suhteen. Näiden päätavoitteiden lisäksi valosaasteen vähentäminen kaupunkialueilla koetaan Vantaalla erittäin tärkeäksi sekä ympäristön että ihmisten hyvinvoinnin kannalta. Vantaalla valosaastetta on vähennetty suunnitelmallisella ja pitkäjänteisellä työllä.

Valaistuksella luodaan ensisijaisesti turvallista ja viihtyisää kaupunkiympäristöä. Vantaan valaistuksen suunnitteluohjeessa kaduille, kevyenliikenteenväylille ja puistokäytävillä on kaikille määritelty oma valaistusluokkansa. Valaistusluokka määrittää valon määrän, jolla saavutetaan turvallinen liikkumisympäristö. Toteutus suunnitellaan luokan puitteissa mahdollisimman energiatehokkaaksi. Valopisteiden määrä pyritään minimoimaan ja valaistusta rajaamaan haluttuun kohteeseen. Menettely vähentää suunnitelmallisesti ja ohjeiden mukaisesti valosaasteen määrää sekä valon ja energian ”tuhlaamista”.

Vantaalla on käytössä monipuolista tekniikkaa yleisten alueiden tuottaman valosaasteen vähentämiseksi, ja yksi tärkeimmistä toimenpiteistä on ollut modernin LED-tekniikan laajamittainen käyttöönotto. LED-valaisimien optikat rajaavat valoa tarkasti, jolloin valosaaste ympäröivillä alueilla vähenee. LED-valot ovat lisäksi energiatehokkaita ja niiden valon määrää ja suuntaa voidaan säätää tarpeen mukaan. Koko valaistusverkon päällä oloa ohjataan valonvoimakkuusanturein. Kun ympäristön valoisuus laskee 15 luxiin, valot sytytetään ja valomäärän noustessa yli 15 luxin, valot sammuvat. Valoisuutta mitataan eri puolilla Vantaata sijaitsevista kuudesta kohteesta ja ohjaus tehdään em. mittauspisteiden keskiarvon mukaan. Kaikissa LED-valaisimissa (noin 23 000 kpl) on käytössä yönaikainen himmennys, jolla valaistusteho pudotetaan yöaikaan puoleen. Vanhalla tekniikalla tehon pudotus ei ollut teknisesti mahdollista. Tämän koko verkkoa koskevan ohjaustavan lisäksi Vantaalla on käytössä yksittäisissä kohteissa erilaista tekniikkaa ja käyttötapoja valosaasteen vähentämiseksi: liiketunnistusohjaus havaitun liikkeen perusteella valon säätämiseksi, painonappiohjauksella käyttäjät voivat itse ohjata valaistusta, värispektriä muutetaan iltaisin ja öisin sinisen valon vähentämiseksi (sininen valo häiritsee luonnon ekosysteemejä) ja joissain kohteissa yöaikainen sammutus toimii kello 22:15 jälkeen. Energiansäästösyistä kaupunki on vähentänyt koulujen ja päiväkotiansa pihojen yöaikaista valaistusta.

Vantaan kaupunkiympäristössä valosaastetta tuottavat myös yleisten teiden ja lentokenttäalueen valaistus, urheilukenttien tms. mastovalaistus, kiinteistöjen piha- ja julkisivuvalaistus, mainosvalaistus ja yleisillä alueilla erilaiset kohdevalaistukset kuten puut, taide, yms. Osa näistä on kaupunkiympäristön toimialalla mahdollisuus puuttua ja valvoakin, mutta omistussuhteet, valaistuksen tavoitteet ja valon lähteet ovat huomattavasti moninaisempia kuin kaupungin itsensä hallinnoimassa yleisten alueiden valaistuksessa.

Katujen ja puistojen palvelualueen valaistusyksikkö käy aktiivista vuoropuhelua kuntalaisten kanssa ja kuulee kaupunkilaisten kokemuksia ja mielipiteitä. Ulkovalaistusverkkoa koskevia vikailmoituksia saadaan noin 2 000 kappaletta vuodessa. Kuntalaisten palautteiden perusteella onkin toteutettu kymmeniä valaistushankkeita. Kuntalaiset ovat aktiivisia yleisten alueiden valaistuksen suhteen ja valaistus koetaan todella tärkeäksi. Ympäristön turvattomuuden tunne lisääntyy heti, kun valoja vikaantuu. Erilaisia kanavia pitkin tulevissa palautteissa toivotaan pääasiassa enemmän valoa kaupunkiympäristöön, jotta turvallisuudentunne ja viihtyvyys lisääntyisi. Kaupungin omat energiansäästö- ja valosaasteen minimointitavoitteet verrattuna kuntalaisten kokemaan ympäristön turvallisuuteen ovat välillä ristiriidassa toisiinsa nähden.

Kaupunginhallitus 18.11.2024 § 26

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Suvi Karhulle ja 17:lle muulle valtuustoaloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginvaltuusto 16.12.2024 § 33**Kaupunginhallituksen esitys:**

Päätetään merkitä kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Liite:

- allekirjoitettu Suvi Karhun ja 17 muun valtuutetun aloite Vantaalle toimenpideohjelma valosaasteen vähentämiseksi

Muutoksenhakuohje: 2.1. Valituskielto

Lisätiedot:

Sähköisinööri Ville Hohti, puh. 0400 605 843
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)